

ТАНИЛЦУУЛГА

“Тогтоолын хавсралтад нэмэлт,
өөрчлөлт оруулах тухай” Засгийн газрын
тогтоолын төслийн талаар

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлд Нийгмийн халамжийн сангаас хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд үзүүлэх тусламж, хөнгөлөлтийг тусгаж, мөн зүйлийн 26.4 дэх хэсэгт тусламж, хөнгөлөлтийн хэмжээ, олгох журам, жишиг үнийг Засгийн газар батлахаар тус тус заасан.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2025 оны “Журам шинэчлэн батлах тухай” 117 дугаар тогтоолын хавсралтаар “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд тусламж, хөнгөлөлт олгох журам”-ыг баталж, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд үзүүлэх тусламж, хөнгөлөлтийг хүсэлт гаргах, шийдвэрлэх, олгох, санхүүжүүлэх, хяналт тавихтай холбогдсон харилцааг зохицуулж байна.

Журмын хэрэгжилтийг боловсронгуй болгох, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний ялгаатай хэрэгцээ, эрүүл мэндийн байдал, үйл ажиллагааны болон үйлдлийн чадамжид нийцсэн протез, ортопед болон тусгай хэрэгслийн сонголт, хэрэглээг дэмжих, тусламж, хөнгөлөлтөд хамрагдах үйл ажиллагааг хялбаршуулах, шаардлагатай эмнэлгийн дүгнэлт, хэрэгцээний үнэлгээ болон төлбөрийн нотлох баримтын шаардлагыг тодорхой болгох хэрэгцээ үүсээд байна. Тухайлбал, протез, ортопед болон тусгай хэрэгслийг худалдан авах, захиалгаар хийлгэх, тохируулга шаарддаг болон шаарддаггүй хэрэгслийг сонгох нөхцөлд бүрдүүлэх баримт бичгийг ялгаатай тогтоох, тусгай хэрэгслийн бодит хэрэгцээг мэргэжлийн үнэлгээнд үндэслэн тодорхойлох, асаргаа, сувилгаа, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн тусгай хэрэгслийн хөнгөлөлтийн зохицуулалтыг боловсронгуй болгох шаардлагатай байна.

Иймд Засгийн газрын 2025 оны 117 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд тусламж, хөнгөлөлт олгох журам”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тогтоолын төслийг боловсрууллаа.

Тогтоолын төслийн зорилго нь хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд олгох тусламж, хөнгөлөлтийн үйлчилгээг хүндрэл, чирэгдэлгүй болгох, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээнд нийцүүлэх, хэрэгжилтийн явцад тулгамдаж байгаа зарим асуудлыг сайжруулах зорилгоор Засгийн газрын 2025 оны 197 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд тусламж, хөнгөлөлт олгох журам”-д нэмэлт, өөрчлөлт оруулж батлуулахад оршино. Тогтоолын төслөөр дараах асуудлыг зохицуулна. Үүнд:

Протез, ортопед болон тохируулга шаарддаг тусгай хэрэгслийн хувьд төрөлжсөн мэргэшлийн эмчийн дүгнэлт, шаардлагатай тохиолдолд Эрүүл мэндийн

магадлалын зөвлөл, Эмнэлэг хяналтын комисс болон Хүүхдийн комиссын хэрэгцээний үнэлгээний дүгнэлт, төлбөрийн нэхэмжлэх, төлбөрийн и-баримтыг үндэслэхээр зохицуулна.

Харин тохируулга шаарддаггүй тусгай хэрэгслийн хувьд тухайн бүтээгдэхүүний нэр төрөл, тоо хэмжээ, үнэ тодорхой туссан төлбөрийн и-баримтаар худалдан авалтыг нотлох боломжийг бүрдүүлж, шаардлагагүй баримт бичиг бүрдүүлэх ачааллыг бууруулна. Мөн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн өөрийн сонгосон протез, ортопедийн үйлдвэр, аж ахуйн нэгж, байгууллага, эм, эмнэлгийн хэрэгсэл нийлүүлэх байгууллага, эмийн сангаас протез, ортопед хийлгэх буюу тусгай хэрэгслийг худалдан авах зохицуулалтыг тусгасан.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрүүл мэнд, хөгжлийн бэрхшээл, үйл ажиллагааны болон үйлдлийн чадамж, нийгмийн оролцоо, амьдрах орчин, тусгай хэрэгслийг ашиглах боломж, шаардлагыг харгалзан тусгай хэрэгслийн хэрэгцээний үнэлгээг хийх зохицуулалтыг нэмж тусгасан. Энэ нь Эрүүл мэндийн магадлалын зөвлөл, аймаг, дүүргийн нэгдсэн эмнэлгийн дэргэдэх Эмнэлэг хяналтын комисс, Хүүхдийн комиссын хэрэгцээний үнэлгээ хийх, шийдвэрийг баталгаажуулах үйл ажиллагааг тодорхой болгоно.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний онцлог хэрэгцээ, хэрэглээнээс хамааран стомын уут, давсагны байнгын катетер, шээсний уут зэрэг тусгай хэрэгслийн үнийн хөнгөлөлт олгох нөхцөл, хугацаа, хэмжээг эрх бүхий комисс, зөвлөлийн шийдвэрийг үндэслэн олгох зохицуулалтыг тусгасан. Ингэснээр байнгын асаргаа шаардлагатай хүүхэд болон холбогдох шалгуурыг хангасан хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээнд нийцсэн тусламж, хөнгөлөлт авах боломжийг сайжруулахад чиглэнэ.

Эмнэлэг хяналтын комисс болон хүүхдийн комисс хүндэтгэн үзэх шалтгаантай, эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлж байгаа, хэвтрийн хүнд өвчтэй, эсхүл байнга оршин суудаг газраас алслагдсан байршилд амьдардаг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээний үнэлгээг цахимаар хийх боломжийг бүрдүүлнэ. Мөн холбогдох дүгнэлт, хэрэгцээний үнэлгээний шийдвэрийг нэгдсэн системд бүртгэх замаар мэдээлэл солилцоо, шийдвэрлэлтийн уялдаа холбоог сайжруулахад чиглэнэ.

Тогтоолын төсөл батлагдсанаар даарах үр дүн гарна. Үүнд:

- ✓ Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээ, эрүүл мэндийн нөхцөл, үйл ажиллагааны болон үйлдлийн чадамжид нийцсэн протез, ортопед болон тусгай хэрэгслийг сонгон авах, хөнгөлөлтөд хамрагдах нөхцөл сайжирна.
- ✓ Тохируулга шаарддаг болон шаарддаггүй тусгай хэрэгслийн худалдан авалтыг сонголттой болгож, нотлох баримтын шаардлага тодорхой болж, иргэнээс шаардлагагүй баримт бичиг шаардах, үйлчилгээ авахад гарах чирэгдэл буурна.

- ✓ Асаргаа, сувилгаа, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн тусгай хэрэгслийн үнийн хөнгөлөлтийг бодит хэрэгцээнд нийцүүлэн шийдвэрлэх нөхцөл сайжирна.
- ✓ Эмнэлэг хяналтын комисс болон хүүхдийн комиссын хэрэгцээний үнэлгээ, шийдвэр гаргах ажиллагаа илүү тодорхой, уялдаатай болно.
- ✓ Алслагдсан орон нутагт амьдардаг, эмнэлэгт хэвтэн эмчлүүлж байгаа болон биечлэн очих боломж хязгаарлагдмал хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний үйлчилгээний хүртээмж нэмэгдэнэ. Мөн тусламж, хөнгөлөлтийн олголтод тавих хяналт, баримт бичгийн баталгаажуулалт, санхүүгийн ил тод байдал сайжрах нөхцөл бүрдэнэ.

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийг хангах, нийгмийн халамжийн тусламж, хөнгөлөлтийг хэрэгцээнд нийцүүлэх, үйлчилгээний хүртээмж, шуурхай байдлыг нэмэгдүүлэх, протез, ортопед болон тусгай хэрэгслийн хэрэгцээний үнэлгээ, баримт бичгийн бүрдүүлэлт, хөнгөлөлт олгох ажиллагааг боловсронгуй болгох зорилгоор тогтоолын төсөлд нэмэлт, өөрчлөлт оруулан боловсрууллаа. Энэ тогтоолын төсөл батлагдсанаар хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хэрэгцээнд нийцсэн хөнгөлөлт, тусламж үзүүлэх тогтолцоо шинэчлэгдэж, хүртээмж нэмэгдэх, үйлчилгээний цахимжилт, хяналт үнэлгээ сайжирна.

Тогтоолын төсөлтэй холбогдон төсөвт нэмэлт хөрөнгө шаардахгүй.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2026 оны ... дугаар
сарын ...-ны өдөр

Дугаар ...

Улаанбаатар хот

Тогтоолын хавсралтад нэмэлт, өөрчлөлт оруулах тухай

Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний эрхийн тухай хуулийн 26 дугаар зүйлийн 26.4 дэх хэсгийг үндэслэн Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1.Засгийн газрын 2025 оны “Журам шинэчлэн батлах тухай” 117 дугаар тогтоолын хавсралтаар баталсан “Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд тусламж, хөнгөлөлт олгох журам”-д доорх агуулга бүхий хэсэг, заалт нэмсүгэй:

1/3 дугаар зүйлийн 3.4.4, 3.4.5, 3.5.3, 3.6.3 дахь заалт:

“3.4.4. энэ журмын 3.4.3-т заасан иргэн хэрэв ахмадын насанд хүрсэн бол Эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэр;

3.4.5.оюуны хөгжлийн бэрхшээлтэй болон сэтгэцийн хүнд хэлбэрийн эмгэгтэй болохыг тодорхойлсон Эрүүл мэндийн магадлалын зөвлөлийн шийдвэр;

3.5.3.хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн хувьд Хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хувьд Эрүүл мэндийн магадлалын зөвлөл, эсхүл Эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэрт тусгасан өвчний олон улсын ангилал(код);

3.6.3.хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдийн хувьд Хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комиссын, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний хувьд Эрүүл мэндийн магадлалын зөвлөл, эсхүл Эмнэлэг хяналтын комиссын шийдвэрт тусгасан өвчний олон улсын ангилал(код);

2/4 дүгээр зүйлийн 4.11, 4.12, 4.13, 4.14 дэх хэсэг:

“4.11.Засгийн газрын тогтоолоор баталсан протез, ортопед, тусгай хэрэгслийн жагсаалтад заасан тусгай хэрэгслийг олгохдоо тухайн бүтээгдэхүүнд хамаарах өвчний олон улсын ангилал (код)-ыг баримтална;

4.12.Протез, ортопед, тусгай хэрэгслийг авахад жагсаалтад заасан өвчний олон улсын ангилал тохирохгүй эсхүл зөрүүтэй талаар гомдол, хүсэлт гаргасан тохиолдолд хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд хүүхдийн комисс, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд Эмнэлэг хяналтын комисс эсхүл Эрүүл мэндийн магадлалын зөвлөлийн хэрэгцээний үнэлгээнд үндэслэсэн шийдвэрийн дагуу олгоно;

4.13.Нийгмийн халамжийн дэмжлэг, туслалцаа зайлшгүй шаардлагатай өрхийн хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд энэ журмын 3.5-д заасан протез, ортопед, тусгай хэрэгслийн үнийн хөнгөлөлтийг иргэний гаргасан хүсэлтийн дагуу байгууллагын нэхэмжлэхээр олгож болно;

4.14.Протез, ортопед, тусгай хэрэгслийн хэрэгцээг үнэлэхдээ тухайн хүний биеийн үйл ажиллагаа, бүтцийн өөрчлөлт, өдөр тутмын үйл ажиллагаа, нийгмийн оролцоо болон орчны хүчин зүйлийг харгалзан үзэж, Үйл ажиллагаа, хөгжлийн бэрхшээл, эрүүл мэндийн олон улсын ангилал (ICF)-д нийцүүлэн үнэлж болно.”

3/5 дугаар зүйлийн 5.3 дахь хэсэг:

“5.3.Эрүүл мэндийн магадлалын зөвлөл, Эмнэлэг хяналтын комисс, Хүүхдийн эрүүл мэнд, боловсрол, нийгмийн хамгааллын салбар комисс нь өвчний олон улсын ангилал (код) бүхий шийдвэрийг төрийн мэдээлэл солилцооны системээр дамжуулан тухай бүр нийгмийн халамжийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны байгууллагад хүргүүлнэ;”

4/6 дугаар зүйлийн 6.10 дахь хэсэг:

“6.10.Гадаад улсад байгаа, отор хийж байгаа малчин өрхийн, эсхүл байнга оршин суудаг газраас өөр орон нутагт эмчлүүлж байгаа болон 500 км-ээс дээш аймгийн төвөөс алслагдсан сум, хороо, багт амьдардаг хөгжлийн бэрхшээлтэй хүний туслах хэрэгслийн хэрэгцээний үнэлгээг 4.12-т заасан комисс цахим хэлбэрээр хийж болно.

2.Мөн журмын 3 дугаар зүйлийн 3.5 дахь хэсгийн “олгоход” гэсний дараа “нэгдсэн системээс” гэж, 5.1 дэх хэсгийн “дүгнэлт” гэсний дараа “өвчний олон улсын ангилал (код),” гэж, тус тус нэмсүгэй.

3.Мөн журмын хэсэг, заалтыг дор дурдсанаар өөрчлөн найруулсугай.

1/3 дугаар зүйлийн 3.5.1, 3.6.1 дэх заалт:

“3.5.1.сэргээн засах, нүд, сонсгол, сэтгэц, мэдрэлийн болон бусад төрөлжсөн мэргэшлийн эмчийн дүгнэлт;

3.6.1.сэргээн засах, нүд, сонсгол, сэтгэц, мэдрэлийн болон бусад төрөлжсөн мэргэшлийн эмчийн дүгнэлт, эсхүл протезын үйлдвэр, холбогдох байгууллагаар хийлгэсэн тохиолдолд тухайн байгууллагын төрөлжсөн мэргэшлийн эмчийн нэгдсэн системд үүсгэсэн тодорхойлолт;”

2/4 дүгээр зүйлийн 4.1,4.2 дахь хэсэг:

“4.1.Асаргаа, сувилгаа, ариун цэвэр, эрүүл ахуйн тусгай хэрэгслийн онцлог хэрэгцээнээс хамаарч хөгжлийн бэрхшээлтэй хүүхдэд живх, хөгжлийн бэрхшээлтэй хүнд стомын уут, давсагны байнгын гуурс (катетер), шээсний уутны үнийн хөнгөлөлтийг Засгийн газраас тогтоосон жишиг үнэд багтаан гурав тэнцүү хувааж, жилд нэг удаа олгоно;

4.2.Хөгжлийн бэрхшээлтэй хүн тохируулга шаардлагатай протез, ортопед болон тусгай хэрэгслийг туслах технологийн сургалтад хамрагдсан ажилтантай аж ахуйн нэгж, байгууллагаар хийлгэх, тохируулга шаардлагагүй тусгай хэрэгслийг өөрийн сонгосон иргэн, аж ахуйн нэгж, байгууллагаар хийлгэх, эсхүл худалдан авах тохиолдолд Засгийн газраас баталсан жагсаалт, жишиг үнийн дагуу хөнгөлөлтөд хамрагдана;”

4.Мөн журмын 3 дугаар зүйлийн 3.4.2 дахь заалтын “эсхүл” гэснийг “болон” гэж, 4.3 дахь хэсгийн “тэргэнцэр” гэснийг “ортопед, тусгай хэрэгсэл” гэж, “тэргэнцрийн” гэснийг “ортопед, тусгай хэрэгслийн” гэж тус тус өөрчилсүгэй.

5.Мөн журмын 3 дугаар зүйлийн 3.7.1 дэх заалтын нийслэлд гэсний дараа “ирж”, 3.5.2 дахь заалтын “эсхүл нэхэмжлэх”, 4.10 дахь хэсгийн “3.5” гэснийг тус тус хассугай.

6.Энэ тогтоолын хэрэгжилтийг зохион байгуулж, хяналт тавьж ажиллахыг Гэр бүл, хөдөлмөр, нийгмийн хамгааллын сайд Т.Аубакирт даалгасугай.

7.Энэ тогтоолыг 2027 оны 04 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн дагаж мөрдсүгэй.

ГАРЫН ҮСЭГ

